

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
20 жылғы «» _____
№ ____ бұйрығына
Қосымша

Қазақстан Республикасы Білім және
Ғылым министрінің 2013 жылғы 3
сәуір №115 бұйрығына
Қосымша

Зиятының орташа түрде бұзылыстары бар білім алушыларға арналған
негізгі орта білім беру деңгейінің 5 сыныбы үшін «Айналадағы әлем» оқу
пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1 тарау. Жалпы ережелер

1. Зиятының орташа түрде бұзылыстары бар білім алушыларға арналған
негізгі орта білім беру деңгейінің 5 сыныптары үшін «Айналадағы әлем» оқу
пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі - Бағдарлама) Қазақстан
Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі "Білім туралы" Заңының 19-бабы
1 тармағына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты – оқушыларға қоршаған пәндік және табиғи
әлем туралы қарапайым ұғымдар мен түсініктерді, әлеуметтік-мәдени мінез-
құлық дағдыларын нығайту үшін жағдай жасау.

3. Бағдарламаның оқу міндеттері:

1) өзі, айналадағы пәндік және табиғи әлем туралы түсініктерді жетілдіру;

2) микроәлеуметтік орта, әлеуметтік дағдылар мен құзыреттер туралы
қарапайым түсініктерді дамыту;

3) қоршаған заттық және табиғи әлемнің заттарымен және объектілерімен
бағдарлаудың және қауіпсіз өзара әрекеттің практикалық дағдыларын дамыту;

4) білім алушылардың белсенділігі мен дербестігін дамыту және қолдау;

4. Бағдарламаны түзете-дамыту міндеттері:

1) адамдардың, өсімдіктердің, жануарлардың, табиғи құбылыстардың
қоршаған әлемінің әртүрлілігіне қызықтыру;

2) ұйымдастырылған мақсатты бақылау барысында қоршаған әлемнің
объектілері мен құбылыстарын талдаудың қолжетімді әдістерін дамыту;

3) танымдық іс-әрекетті дамыту, зерттеу практикалық тапсырмаларында
қарапайым себеп-салдарлық байланыстарды орнату тәсілдерін үйрету;

4) топтық жұмыс барысына сөйлеу және коммуникацияның басқа түрлері
арқылы айналадағылармен түсіндіру қабілетін қалыптастыру; оқушылардың
сөздік қорын байыту;

5) практикалық жұмысты орындау кезінде қимыл-қозғалыс үйлесімі,
мотор ептілігін, мұқиятылығын жетілдіру;

б) оқушылардың табиғи, әлеуметтік және технологиялық ортадағы мінез-құлық нормаларын қалыптастыру.

2 тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Зиятының орташа түрде бұзылыстары бар оқушыларды оқытудың негізгі мазмұны өмірлік дағдылар, қоғамға қолайлы мінез-құлық дағдылары болып табылады, әдеттегі күнделікті жағдайларда оқушылардың көмекке мұқтаждығын азайтуға көмектеседі. Академиялық білімді қалыптастыруда білім алушылардың мүмкіндіктер ресурсы шағын, бұл танымдық іс-әрекеттің мақсатты әдістерін қалыптастырудағы айқын қиындықтарға байланысты.

6. Оқу үдерісіндегі ұйымдастыру кезінде келесілерді ескеру керек:

1) ұжымдық оқыту жағдайында оқушылардың танымдық белсенділігінің төмендігі;

2) алдыңғы жұмыста қолданылатын мұғалімнің көмегін ынталандыратын нұсқаулыққа әлсіз реакция;

3) коммуникативті, реттеуші, жоспарлаушы сөйлеу функцияларының өрескел дамымауы;

4) қалыптасатын дағдыларды автоматтандырудың қиындықтары.

7. Зиятында орташа түрдегі бұзылыстары бар білім алушыларды оқыту және тәрбиелеу үдерісін ұйымдастыру арнайы педагогика қағидаттарына негізделген.

8. Мұғалім оқушылардың бірегей ерекшеліктерін сақтай отырып, жеке қарқынмен даму құқығын құрметтейді; өзгермелі мүмкіндіктерді үнемі зерттейді, білім беру қажеттіліктерін бағалайды, оқушылардың дағдыларын дамыту мен игерудегі минималды ілгерілеулерді тіркейді. Кез-келген прогресс оқуда оң нәтиже ретінде қарастырылады.

9. Мұғалім қолдағы бар бағдарламадан әрбір оқушы үшін қолжетімді оқу мазмұнын, сондай-ақ оқушылардың білім беру, тұлғалық жетістіктерін бағалау нәтижесінде белгіленген жеке мүмкіндіктерді ескере отырып, оқыту әдістерін, құралдарын дербес таңдайды.

10. Оқыту процесі тек мазмұнды ғана емес, сонымен қатар ұйымдастырушылық формаларды да қатаң реттеуді қарастырмайды. Академиялық білімді қалыптастыруға бағытталған сабақтың дәстүрлі құрылымы Зиятында орташа түрдегі бұзылыстары бар оқушыларды оқытуда тиімділігі төмен екенін ескеру қажет.

11. Оқу-тәрбие үдерісі дәстүрлі құрылымның өзгеруін және сабақтың жабдықталуын көздейтін білім алушылардың пәндік-практикалық іс-әрекеті негізінде құрылады. Оқушылардың қажеттіліктеріне сәйкес пәндік ортаны құру кезінде келесі ережелер орындалады:

1) білім мен дағдыларды жаңа жағдайға көшірудің айтарлықтай қиындықтарына байланысты осы дағдылар қолданылатын жағдайға мүмкіндігінше жақын жағдайда жүзеге асыру ептілігі мен дағдыларын қалыптастыру;

2) сабақтарды ұйымдастыруға арналған бөлмелерді жабдықтау нақты өмірлік жағдайларды көрсетуі керек;

3) білім алушылардың өзгермелі мүмкіндіктеріне сәйкес пәндік ортаны өзгерту (қиындату, кеңейту).

12. Әр сабақтың мазмұны оқушыға әртүрлі іс-әрекеттерде (пәндік, ойын, сөйлеу, құрдастарымен және ересектермен сөйлесу) зерттелетін объектілерді қолдана отырып, әртүрлі анализаторларға сүйене отырып, өзінің мүмкіндіктерін, жақын әлеуметтік және пәндік ортаның ерекшеліктерін білуге көмектесуі керек.

13. Білім алушылардың ерекшеліктеріне барынша бейімделген және олардың дені сау құрдастарымен өзара әрекетін шектейтін оқыту мен тәрбиелеу ортасының сөзсіз оңайлатылуына байланысты білім алушыны неғұрлым күрделі әлеуметтік ортаға енгізу бойынша арнайы жұмыс талап етіледі:

1) білім алушылардың өмірлік тәжірибесі мен әлеуметтік байланыстарын олар үшін қолжетімді шектерде кезең-кезеңмен және жоспарлы түрде кеңейту. Мектептен тыс жерде оқу қызметін ұйымдастыру (қоғамдық көлікте жүру, дүкендерге, дәріханаларға, поштаға, емханаларға, мұражайларға, театрларға, кафелерге бару);

2) білім алушының қоғамға ауыртпалықсыз кіруі үшін толерантты және қолайлы қоршаған ортаны қалыптастыру, мектептің отбасымен және қоғамдастықпен жоспарлы жұмысы.

14. Сабақты ұйымдастыру кезінде әр оқушының қажеттілігі туындаған жағдайда іс-әрекетті өзгерту немесе демалу мүмкіндігі қамтамасыз етіледі. Жеке жұмысты жеке қарқынмен орындау, педагогтің жеке көмегін алу үшін жағдайлар қамтамасыз етіледі.

15. Білім алушыларға сабақ барысында сынып бөлмесінде еркін жүріп-тұруға, оқу тапсырмаларын үстел басында, кілемде отырып, тұрып орындауға мүмкіндік беріледі; сыныптастарымен бірлесе отырып, сыныптастарының жұмысын бақылайды. Бөлмеде әртүрлі нысандарды (жеке, жұптық, топтық) және жұмыс түрлерін жүргізу үшін оңай қозғалатын жиһаз орнатылады.

16. Арнайы педагогика қағидаттарына сәйкес құрылған педагогикалық іс-шаралар – білім алушылардың өзіндік белсенділігін, олардың бастамалары мен дербестігін дамытуға бағытталған. М.Монтессоридің педагогикалық жүйесін арнайы дайындалған пәндік дамытушы ортада басқа арнайы педагогикалық әдістер мен технологиялармен бірге қолдану ұсынылады.

17. Бағдарламаны игеру кезінде білім алушылардың белсенділігі мен дербестігі қалыптасатын негізгі қызмет түрлері:

1) тірі және жансыз табиғат пен әлеуметтік өмір құбылыстарын байқау;

2) пәндік-практикалық қызмет;

3) ойын әрекеттері және ойын қызметі;

4) әлеуметтік-тұрмыстық қызмет;

5) жақын ортадағы білім алушылармен және ересектермен қарым-қатынас;

6) оқу қызметі (білім алушылардың мүмкіндіктеріне сәйкес).

18. «Айналадағы әлем» пәні бойынша сабақтарда оқытудың негізгі әдістері: мұғалімнің іс-әрекет тәсілін көрсету, көрсету және үлгі бойынша жаттығулар, байқаусызда және қасақана байқау, білім алушылардың өмірлік тәжірибесін кеңейтуге, нақтылауға ықпал ететін ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (АКТ) пайдалану.

19. Практикалық дағдыларды қалыптастыру үшін:

- 1) оқушы мен мұғалімнің бірлескен іс-әрекеттері, еліктеу әрекеттері;
- 2) педагогтің басшылығымен объектілерді қарау;
- 3) табиғат құбылыстарын, қоршаған әлем объектілерін, тірі объектілерді серуендеу және экскурсияларда бақылау; табиғи материалдарды жинау;
- 4) заттарды тиісті суреттермен байланыстыру, содан кейін оларды ым-ишара арқылы атау немесе көрсету;
- 5) пәндер, иллюстрациялар мұғалімінің ауызша нұсқауы бойынша өз бетінше атау және /немесе көрсету;
- 6) заттарды ойнау, оларды функционалдық мақсатына сәйкес практикалық пайдалану, заттардың, объектілердің қасиеттері мен қасиеттерін практикалық тану.

20. Бағдарламаның мазмұны ұсынымдық сипатта болады, мазмұны оқушылардың қол жеткізген мақсаттарын ескере отырып, жартыжылдықта 1 рет қайта қаралатын Жеке оқу бағдарламаларын жасау үшін негіз болып табылады.

21. Оқушының жеке оқу бағдарламасын жасау оның мүмкіндіктері мен қажеттіліктерін бастапқы (оқу жылының басында) педагогикалық бағалаумен алдын ала жүргізіледі. Бастапқы педагогикалық бағалау нәтижелерін талдау негізінде мұғалім бағдарлама мәтінінен оқушыға қол жетімді оқу мақсаттарын таңдайды. Қажет болған жағдайда мұғалім оқу мақсаттарын нақтылайды. Оқушының білім беру қажеттіліктері мен мүмкіндіктеріне назар аудара отырып, Үлгілік бағдарламаны толықтыратын мазмұнды жеке бағдарламаға қосады.

22. Оқушының жетістіктерін бағалау критерийлері Жеке оқу бағдарламасының оқу мақсаттары болып табылады. Бағалау құралы ретінде педагог келесін пайдаланады: сабақта білім алушылардың белсенділігін бақылау, қызмет өнімдерін талдау, ауызша жауаптар.

23. Білім алушылардың жетістіктерін бағалауды педагог білім беру үдересі барысында жүзеге асырады. Ағымдағы бағалау оқу барысын жетілдіру үшін келесі қолданылады: оқушының жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, оның мазмұнын, әдістерін, құралдарын, оқу қарқынын өзгерту.

24. Жеке оқу бағдарламасының мақсаттарына қол жеткізудің табыстылығы туралы бағалау пайымдаулары жартыжылдықтың соңында жеке бағдарламаның тиісті бағанында тіркеледі. Білім алушының жетістіктерін сипаттау кезінде дағдыны меңгерудің дербестік дәрежесі міндетті түрде келесі көрсетіледі: дербес; үлгі бойынша; еліктеу бойынша; педагогпен (ата-аналармен) бірлескен әрекеттің көмегімен.

25. Пәнаралық байланыстар «Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау», «Сөйлеуді дамыту және коммуникация», «Шаруашылық еңбек», «Қолөнер», «Музыка және ырғақ» пәндерімен белгіленеді.

3-тарау. «Айналадағы әлем» оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1 параграф. «Айналадағы әлем» оқу пәнінің мазмұны.

26. Пән бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5 – сыныпта аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі «Қазақстан Республикасының бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде №8170 болып тіркелген) бекітілген үлгілік оқу жоспарына байланысты болады.

27. Бағдарламада оқу материалының үнемі қайталануын және бекітілуін қамтамасыз ететін концентрлі құрылымы бар.

28. «Айналадағы әлем» оқу пәнінің негізгі мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

1) «Мен және қоғам»

2) «Табиғат»

3) «Менің Отаным – Қазақстан»

29. «Мен және қоғам» бөлімі келесі бөлімдерді қамтиды:

1) мен және менің отбасым, достарым;

2) менің үйім;

3) мектеп.

30. Табиғат бөлімі келесі бөлімдерді қамтиды:

1) табиғаттағы маусымдық өзгерістер;

2) өсімдіктер;

3) жануарлар.

31. «Менің Отаным – Қазақстан» бөлімі келесі бөлім бойынша бағыттарды қамтиды:

1) менің қалам, ауылым;

2) көлік. Жол қозғалысы ережелері.

3) халыққа қызмет көрсету саласы.

32. 5-сыныпқа арналған «Айналадағы әлем» оқу пәнінің негізгі мазмұны:

1) Мен және қоғам. Мен және менің отбасым, достарым. Оның аты-жөні, отбасы мүшелерінің аты-жөні. Отбасы мүшелеріне қамқорлық. Отбасылық альбомды қарау (отбасындағы мерекелер, отбасы мүшелерінің туған күндері, Наурыз, Жаңа жыл). Фотосуреттегі отбасы мүшелерін тану, атау. Сыныптастарының есімдерінің атауы.

Менің үйім: мектепке дейінгі жолды білу. Отбасындағы мінез-құлық ережелерін орындау. Үйдегі міндеттерді, отбасындағы мүмкін болатын

тапсырмаларды орындау. Ас үйге, жатын бөлмеге, қонақ бөлмеге арналған бөлмелер мен жиһаздардың атаулары мен қажеттіліктері (үстел, орындықтар, диван, орындық, төсек, шкаф).

Мектеп: мектеп ғимаратында өз сыныбына, дәретханаға, асханаға, дәрігер кабинетіне, спорт залына, гардеробқа өз бетінше бару. Сынып бөлмесінде мұғалімнің үстелін, оқушылардың жұмыс үстелдерін, оқулықтар мен дидактикалық материалдарға арналған шкафты, тақтаны атауы бойынша білу. Сыныптың, бөлмелердің есіктерін үнсіз ашу-жабу, орындықты ақырын жылжыту. Сыныптағы жұмыс орнын білу, жұмыс орнын ретке келтіру. Жұмыс үстелінің қақпағын, шкаф сөрелерін, терезе алдын, тақтаны дымқыл шүберекпен сүрту. Сынып бөлмесінде еденге қоқыс жинау үшін еден щеткасын, сыпырғышты, шелекті пайдалану. Оқу заттарына, дидактикалық материалдарға ұқыпты қарау. Дидактикалық материалдар мен құралдарды қолданғаннан кейін шкаф сөресіне қайта қою. Өзінің сөмкесін және оқу заттарын білу (қарындаш қорабын, дәптерледі, сурет альбомдарын). Мұғалімнің көмегімен сабаққа қажетті оқу заттарын сөмкеден ақырын алу. Сабақтан кейін оқу заттарын сөмкеге салу. Портфельді, қаламсауытты, фломастердің қорабын, қарындаштарды ашу, жабу. Фломастерлерді, қарындаштарды қораптан мұқият алып, оларды орнына қайта салу. Проблемалық жағдайларда мұғалімнен, сыныптастарынан көмек сұрау. Көмек үшін алғыс білдіру. Сыныптасына көмектесуге, бірге жұмыс істеуге ниет білдіру. Басқа оқушыларға кедергі жасамай, олармен қатар отырып жұмыс жасау;

2) Табиғат. Табиғаттағы маусымдық өзгерістер: күнделікті ауа-райын бақылау, табиғаттағы күзгі өзгерістер (күзде өсімдіктер мен жануарлар). Күзге арналған киім таңдау. Күзде балалардың ойындары. Бақшада, бақта күзгі жұмыстарды орындау. Табиғаттағы қысқы өзгерістерді байқау (қыста өсімдіктер мен жануарлар). Қысқа арналған киім таңдау. Қыста балалардың ойындары. Мұздың қасиетін бақылау. Табиғаттағы көктемгі өзгерістерді байқау (көктемде өсімдіктер мен жануарлар). Көктемге арналған киім таңдау. Көктемде балалардың ойындары. Бақшада, бақта көктемгі жұмыстарды орындау. Жазда табиғаттың өзгеруін бақылау (жазда өсімдіктер мен жануарлар). Жазға арналған киім таңдау. Жазда балалардың ойындары. Жазғы егін жинау. Күнделікті ауа-райын бақылау. Жылдың әр мезгілінде табиғатқа экскурсиялар. Табиғи материалды жинау. Табиғи материалдан қолөнер, аппликация жасау.

Өсімдіктер: сыртқы түрі, түсі, пішіні, иісі, дәмі, көкөністер мен жемістерді жеу тәсілдері бойынша айырмашылығын ажырату. Көкөніс бақшасында, жылыжайда және бақшада бақылау. Көкөністер мен жемістерді көрнекі үлгі бойынша топтастыру. Жидектердің сыртқы түрі, түсі, пішіні, иісі, дәмі бойынша айырмашылығын ажырату. Жергілікті ағаштарды, бұталарды бақылау және айту. Ағаш пен бұтаның айырмашылығын ажырату. Үй өсімдіктеріне күтім жасау.

Жануарлар: үй жануарларының сыртқы түрін, мінез-құлқын, тамақтануын, пайдасын, үй жануарларына күтім жасау тәсілдерін зерттеу. Үй жануарларының балаларын айту. Үй жануарларының атаулары.

«Шалқан» ертегісін сахналауға қатысу. Жабайы жануарлардың (қоян, түлкі, аю, кірпі) сыртқы түрін, өмір салтын, тамақтануын зерттеу. «Үйшік» ертегісін сахналауға қатысу. Үй құстарының сыртқы түрін, өмір салтын, тамақтануын зерттеу. «Шұбар тауық» ертегісін сахналауға қатысу. Жергілікті құстарды бақылау. Қыста құстарға көмектесу. Құсқа жем салатын астау жасау. Тұрғын үйге жақын құстарды бақылау (Мектеп ауласына экскурсия. Жәндіктердің пайда болуын бақылау (құмырсқа, шыбын, қоңыз). Топтарға бөлу: үй жануарлары, жабайы жануарлар; құстар, жәндіктер. Балықтың кейбір түрлерін біліп, айту (мысалы, сом, шортан, мөңке балығы);

3) Менің Отаным-Қазақстан. Менің қалам (ауыл): әнұранды тыңдау, әнұранды естігенде оқушының мінез-құлқы, Қазақстан туын білу. Музыкалық аспаптың атауы домбыра, домбыраның үнін білу. Білім алушы тұратын аймақтың (өзен, көл, таулар, ормандар) негізгі көрікті жерлерін білу, айту. Қала, ауыл бойынша экскурсиялар. Өз қаласының, ауылының негізгі мекемелерін білу және қажеттілігін айту: дүкен, мектеп, емхана. Мектептен үйге баратын жолды білу. Қала, ауыл бойынша экскурсиялар.

Көлік: мұғалімнің қалауы бойынша көлік құралдарын біліп, айту. «Зебра» жаяу жүргіншілер өткелін пайдалана отырып, көшеден өту ережелерін орындау. Тротуар бойымен қозғалысты орындау. Жол қозғалысы ережелерін сақтамау кезіндегі қауіпті түсіну. Қоғамдық көлікте жүріс-тұрыс ережелерін орындау.

Халыққа қызмет көрсету саласы: ересектермен бірге дүкендерге (азық-түлік және өнеркәсіптік тауарлар), базарларға, емханаларға, дәріханаларға, кафелерге бару. Тауарларды сатып алу процесін, сатып алушының сатушымен, пошта қызметкерімен, дәріханамен, медициналық қызметкерлермен байланысын бақылау. Қоғамдық орындарда мінез-құлық ережелерін орындау: айқайламау, жүгірмеу, айналадағы адамдарға агрессивті әрекет жасамау, қоршаған ортаға зиян келтіретін әрекеттерді қолданбау, басқалардың заттарын тиіспеу. Сатушымен, дәрігермен, пошта қызметкерімен, дәріханамен байланысудың әлеуметтік мақұлданған тәсілдерін қолдану: сәлемдесу, қоштасу, көрсетілген қызмет, көмек үшін алғыс айту. Қоғамдық бөлмелердегі есіктерді үнсіз ашу-жабу. Азық-түлік дүкенінде ересектермен бірге өнімдерді таңдау – өзіне-өзі қызмет көрсету. Азық-түлікті кассаға тасымалдау үшін себетті, арбаны пайдалану: таңдалған тауарларды себетке, арбаға ұқыпты орналастыру. Дүкен бөлмесінде ересектермен бірге арбаның қозғалысы.

2 параграф. Оқыту мақсаттары жүйесі

33. Бағдарламадағы оқу мақсаттары кодталған. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандарды – бағдарламаның бөлімі мен бөлім бойынша бағытын білдіреді, төртінші сан оқу мақсатының нөмірленуін

көрсетеді. Мысалы, кодтауда 5.2.1.4 «5» – сынып, «2.1» – бөлім және бөлім бойынша бағыты, «4» – оқу мақсатын нөмірлеу.

34. Бөлімдер бойынша оқыту мақсаттарының мазмұны:

1) «Мен және қоғам» бөлімі:

1 кесте

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
	5 сынып
1.1. Мен және менің отбасым, менің достарым	<p>5.1.1.1 жауап беру және өз аты-жөнін айту;</p> <p>5.1.1.2 фотосуретте отбасы мүшелерін танып, көрсетіп, атау: анасы, әкесі, әжесі, атасы, ағалары, әпкелері;</p> <p>5.1.1.3 фотосуретте жақын туған-туыстарын танып, көрсетіп, атау: тәтесі, ағасы, немере әпкелері, ағалары;</p> <p>5.1.1.4 кішкентайларға қамқорлық жасау, үлкендерге құрмет көрсету;</p> <p>5.1.1.5 отбасында өз міндеттерін орындау;</p> <p>5.1.1.6 сыныптастарының, достарының, мұғалімдерінің аты және әкесінің аты бойынша атау;</p> <p>5.4.1.7 мұғалімнің сұрақтарына жауап беру;</p> <p>5.4.1.8 жолдастарының жауаптарын тыңдау;</p> <p>5.1.1.9 отбасылық мерекелер туралы ауызша немесе балама коммуникация арқылы қарапайым ойын білдіру;</p>
1.2. Менің үйім	<p>5.1.2.1 мектепке және үйге барар жолды білу;</p> <p>5.1.2.2 отбасында мінез-құлық ережелерін сақтау (үлкендер демалып жатқанда шуламау; отбасының басқа мүшелеріне агрессия жасамау, дастархан басында тамақтану);</p> <p>5.1.2.3 негізгі үй жиһазын атап, оның қажеттілігін білу;</p> <p>5.1.2.4 негізгі тұрмыстық техниканы атап, оның қажеттілігін білу;</p> <p>5.1.2.5 негізгі үй ыдыс-аяғын атап, оның қажеттілігін білу;</p> <p>5.1.2.6 ыдыс-аяққа күтім жасау бойынша тапсырмаларды орындау;</p> <p>5.1.2.7 жиһаз бен ыдыс-аяқты ұқыпты ұстау;</p> <p>5.1.2.8 үлкендердің еңбегін бағалау, отбасында мүмкін болатын тапсырмаларды орындау (үй жинауға көмектесу: шкафқа киімдерді жинау, шыны-аяқтарды жуу, қасықтарды сүрту)</p> <p>5.1.2.9 үйдегі міндеттерді орындау;</p> <p>5.1.2.10 педагогтің сұрақтарына жауап беру;</p> <p>5.1.2.11 достарының жауаптарын тыңдау;</p> <p>5.1.2.12 ауызша немесе балама коммуникация арқылы өз тілектері мен өтініштерін айту үшін қарапайым пікірін білдіру;</p>
1.3. Мектеп	<p>5.1.3.1 мектеп бөлемелерінде және оған іргелес аумақта бағытты жақсы білу;</p> <p>5.1.3.2 сыныптастардың атымен атау;</p> <p>5.1.3.3 мектеп бөлме қажеттілігін түсіну;</p> <p>5.1.3.4 оқу сабақтары үшін оқу орнын дайындау;</p> <p>5.1.3.5 оқу құралдарын мақсатына сай пайдалану;</p> <p>5.1.3.6 мектеп және сынып жиһаздарына ұқыпты қарау; 5.1.3.7 Оқушының мінез-құлық ережелерін орындау;</p> <p>5.1.3.8 мұғалімнің, тәрбиешінің өтініштерін орындау;</p> <p>5.1.3.9 мектеп (мектеп-интернат) күн тәртібін сақтау;</p> <p>5.1.3.10 мектеп қауымдастығында мінез-құлық нормаларын орындау;</p> <p>5.1.3.11 педагогтің сұрақтарына жауап беру;</p> <p>5.1.3.12 жолдастарының жауаптарын тыңдау;</p>

	5.1.3.13 ауызша немесе балама коммуникация арқылы қарапайым пікірін білдіру;
--	--

2) «Табиғат»;

3 кесте

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
	5 сынып
2.1. Табиғатта маусымдық өзгерістер	<p>5.2.1.1 жыл мезгіл белгілерін сурет бойынша тану;</p> <p>5.2.1.2 табиғаттағы өзгерістерді байқау: өсімдіктер мен жануарлардың өмірінде күзде, қыста, көктемде, жазда (жапырақтары жасыл, жапырақтары сарғайды, жапырақтары құлады, құстар ұшып кетеді);</p> <p>5.2.1.3 сюжеттік суреттегі сурет бойынша бақта, бақшада күзгі және көктемгі жұмыстарды білу;</p> <p>5.2.1.4 суретте күзгі жапырақтарды табу;</p> <p>5.2.1.5 күзгі салқынды, жаңбырлы ауа-райын, суық желді, жапырақтардың түсуін, шөптердің, гүлдердің қурап қалуын, құстардың кетуін көрсету;</p> <p>5.2.1.6 суретте жазда, қыста, күзде, көктемде табиғаттың суреттерін тауып, көрсету;</p> <p>5.2.1.7 күн сайын ауа-райын бақылау (ашық күн, бұлтты күн, суық, шуақты күн, қарлы және жаңбырлы күн);</p> <p>5.2.1.8 қыста табиғаттағы өзгерістерді атау немесе көрсету-суық, аяз, қар, мұз, көктайғақ;</p> <p>5.2.1.9 көктайғақта мұздың қасиетін түсіну (тайғақ, құлап кетуге болады);</p> <p>5.2.1.10 жыл мезгіліне сәйкес киіну;</p> <p>5.2.1.11 суреттерде жыл мезгіліне сәйкес киінген балаларды көрсету;</p> <p>5.2.1.12 жылдың әр мезгілдерінде таза ауада ойындар ойнау;</p> <p>5.2.1.13 көктемде табиғаттағы өзгерістерді бақылау (жылы болды, қар ериді)</p> <p>5.2.1.14 «Айналадағы әлем» сабағында зерттелген заттар мен олардың мәнін білдіретін сөздерді түсіну және қолдану;</p> <p>5.2.1.15 педагогтің сұрақтарына жауап беру;</p> <p>5.2.1.16 жолдастарының жауаптарын тыңдау;</p> <p>5.2.1.17 ауызша немесе балама коммуникация арқылы қарапайым пікір білдіру;</p>
2.2. Өсімдіктер	<p>5.2.2.1 көкөністерді және суреттердегі көкөністерді атап, көрсету;</p> <p>5.2.2.2 жемістерді және суреттердегі жемістерді атап, көрсету;</p> <p>5.2.2.3 жемістер мен көкөністердің дәмін, пішінін, түсін атау;</p> <p>5.2.2.4 көкөністер мен жемістерді жалпылама сөз бойынша және көрнекі үлгісі бойынша топтау;</p> <p>5.2.2.5 көкөністерден (салат, көкөніс сорпасы) дайындалған тағамдарды танып, атау;</p> <p>5.2.2.6 жемістерден (тосап, компот) жасалған тағамдарды танып, атау;</p> <p>5.2.2.7 аймақтағы ең көп таралған жидектерді танып, атау;</p> <p>5.2.2.8 жидектерден жасалған тағамдарды танып, атау;</p> <p>5.2.2.9 аймақта жиі кездесетін ағаштарды танып, атау;</p> <p>5.2.2.10 үлгі бойынша ағаш бөліктерін көрсету;</p>

	<p>5.2.2.11 бұта мен ағаштың айырмашылығын ажырату;</p> <p>5.2.2.12 үлкен жапырақтары бар жабық өсімдіктерге күтім жасау ережелерін орындау: фикус, бегония (түпқоймасын жуу, жапырақтардан шаңды кетіру);</p> <p>5.2.2.13 бақшада, жылыжайда көкөністердің өсуін, бақшадағы жемістер мен жидектердің өсуін бақылау;</p> <p>5.2.2.14 «Шалқан тарту» ертегісін сахналауға қатысу;</p> <p>5.2.2.15 «Айналадағы әлем» сабағында зерттелген заттар мен олардың мәнін білдіретін сөздерді түсіну және қолдану;</p> <p>5.2.2.16 педагогтің сұрақтарына жауап беру;</p> <p>5.2.2.17 жолдастарының жауаптарын тыңдау;</p> <p>5.2.2.18 ауызша немесе балама коммуникация арқылы қарапайым пікір білдіру;</p>
2.3. Жануарлар	<p>5.2.3.1 суретте үй жануарларын көрсетіп, атау;</p> <p>5.2.3.2 үй жануарларының денесінің негізгі бөліктерін атау (бас, дене, табан, құйрық);</p> <p>5.2.3.3 үлгі бойынша екі таңдау жасау (үлкен итті көрсет);</p> <p>5.2.3.4 үй жануарларын танып, атау (мысық, күшік, бұзау);</p> <p>5.2.3.5 жануарлардың адамға қалай көмектесетінін айту (сиыр сүт береді, мысық тышқандарды ұстайды, ит үйді күзетеді);</p> <p>5.2.3.6 үй жануарларына қамқор болып, оларға күтім жасауға көмектесу;</p> <p>5.2.3.7 жабайы жануарларды атап, суретте көрсету (қоян, түлкі, аю, кірпі);</p> <p>5.2.3.8 суретте жаздағы қоянды, қыстағы қоянды, жаздағы аюды, қыстағы аюды көрсету;</p> <p>5.2.3.9 «Үйшік» ертегісін сахналауға қатысу, мұғалімнің артынан жануарлардың әдеттерін қайталау;</p> <p>5.2.3.10 жабайы жануарларды танып, атау (қоян, аю, түлкі);</p> <p>5.2.3.11 үй құстарын атап шығу, сыртқы түрін тану, суретте көрсету;</p> <p>5.2.3.12 дауыстары бойынша үй құстарын ажырату;</p> <p>5.2.3.13 үй құстарының әрекеттерін атау;</p> <p>5.2.3.14 «Шұбар тауық» ертегісін сахналауға қатысу;</p> <p>5.2.3.15 жергілікті құстарды атап, сыртқы түрін танып, суретте көрсету;</p> <p>5.2.3.16 жергілікті құстарды бақылап, оларға күтім жасау (жем салатын астау);</p> <p>5.2.3.17 табиғатта, суретте жәндіктерді танып, көрсету және атау (қоңыз, көбелек, шыбын, құмырсқа);</p> <p>5.2.3.18 жалпылама сөз бойынша және үлгі бойынша үй жануарлары- жабайы жануарлары, құстарды, жәндіктерді ажыратып, топтастыру;</p> <p>5.2.3.19 балықтың кейбір түрлерін танып, атау (мысалы, сом, шортан, мөңке балығы);</p> <p>5.2.3.20 «Айналадағы әлем» сабағында зерттелген заттар мен олардың мәндерін білдіретін сөздерді түсіну және қолдану;</p> <p>5.2.3.21 педагогтің сұрақтарына жауап беру;</p> <p>5.2.3.22 жолдастарының жауаптарын тыңдау;</p> <p>5.2.3.23 ауызша немесе балама коммуникация арқылы қарапайым пікір білдіру (жануарлардың, құстардың, жәндіктер мен балықтардың әдеттері, қозғалу тәсілдері туралы);</p>

3) «Менің отаным – Қазақстан»:

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
3.1. Менің қалам, ауылым	<p style="text-align: center;">5 сынып</p> <p>5.3.1.1 фотосуреттен үйді, мектепті, жиі баратын демалыс және ойын-сауық жерлерін білу;</p> <p>5.3.1.2 үйден мектепке дейінгі және қайтар жолды білу;</p> <p>5.3.1.3 білім алушы тұратын аймақтың негізгі көрікті жерлерін (өзен, көл, таулар, ормандар) білу;</p> <p>5.3.1.4 өз қаласының, ауылының негізгі мекемелерінің мақсатын түсіну: дүкен, емхана, мектеп;</p> <p>5.3.1.5 қала мен ауыл арасындағы айырмашылықты түсіну;</p> <p>5.3.1.6 Республика әнұранын орындау кезінде оң қолын жүрегіне қойып, тыныш тұру;</p> <p>5.3.1.7 Қазақстанның туын танып, көрсету;</p> <p>5.3.1.8 ұсынылған 2-3 символдан Қазақстан туын тауып, бөліп көрсету;</p> <p>5.3.1.9 Астананың символы – Бәйтеректі танып, көрсету;</p> <p>5.3.1.10 Домбыраны біліп, көрсету;</p> <p>5.3.1.11 Домбыраның үнін білу;</p> <p>5.3.1.12 «Айналадағы әлем» сабағында зерттелген заттар мен олардың мәнін білдіретін сөздерді түсініп, қолдану;</p> <p>5.3.1.13 педагогтің сұрақтарына жауап беру;</p> <p>5.3.1.14 жолдастарының жауаптарын тыңдау;</p> <p>5.3.1.15 ауызша немесе балама коммуникация арқылы қарапайым пікір білдіру (жануарлардың, құстардың, жәндіктер мен балықтардың әдеттері, қозғалу тәсілдері туралы);</p>
3.2. Көлік, жол қозғалысы ережелері	<p>5.3.2.1 автобус, машина, пойыз, ұшақ, кеме көліктің негізгі түрлерін атау;</p> <p>5.3.2.2 қалааралық алысқа жүретін көлікті пойыз, ұшақты білу;</p> <p>5.3.2.3 Көлік жүру тәсілдерін (автобус, машина – жүреді, пойыз келеді, ұшақ ұшады, кеме жүзеді) айту;</p> <p>5.3.2.4 қоғамдық көлікке арналған аядамаларды тану;</p> <p>5.3.2.5 қоғамдық көлікте өзін дұрыс ұстау;</p> <p>5.3.2.6 көшенің бағдаршам белгілеріне өту ережелерін сақтау;</p> <p>5.3.2.7 бағдаршам белгілерін және олардың мағынасын айту (қызыл-тоқта, сары-күт, жасыл-жүр);</p> <p>5.3.2.8 ересектермен «зебра» бойынша, жерасты өткелі бойынша жүру бөлігінен өту;</p> <p>5.3.2.9 көшеде жүріс-тұрыс ережелерін сақтау: тротуармен жүру, қоқыс тастамау, айқайламау, итермеу;</p> <p>5.3.2.10 Мектепке және үйге баратын жолды тану;</p> <p>5.3.2.11 жол қозғалысы ережелерін сақтамау кезіндегі қауіпті түсіну;</p> <p>5.3.2.12 «Айналадағы әлем» сабағында зерттелген заттар мен олардың белгілерін білдіретін сөздерді түсіну және қолдану;</p> <p>5.3.2.13 педагогтің сұрақтарына жауап беру;</p> <p>5.3.2.14 жолдастарыңыздың жауаптарын тыңдау;</p> <p>5.3.2.15 ауызша немесе балама коммуникация арқылы қарапайым пікір білдіру;</p>
3.3. Халыққа қызмет көрсету саласы	<p>5.3.3.1 ересектермен бірге дүкендерге (азық-түлік және өнеркәсіптік тауарлар), базарларға, емханаларға, дәріханаларға бару;</p> <p>5.3.3.2 ересектермен бірге өзіне-өзі қызмет көрсету азық-түлік дүкенінен өнімдерді таңдау;</p>

	<p>5.3.3.3 қоғамдық орындарда мінез-құлық ережелерін сақтау: айқайламау, жүгірмеу, айналаңыздағы адамдарға агрессивті әрекет жасамау; басқалардың заттарын тиіспеу (алмау);</p> <p>5.3.3.4 өзіне-өзі қызмет көрсету дүкенінде кассаға азық-түлікті тасымалдау үшін себетті, арбаны пайдалану: таңдалған заттарды себетке, арбаға ақырындап орналастыру;</p> <p>5.3.3.5 сатушы, сатып алушы рөлінде «Дүкен» рөлдік ойынын ойнау;</p> <p>5.3.3.6 кафеге бару, дастархан басында мәдени мінез-құлық дағдыларын қолдану, бейтаныс адамдармен (кафе қызметкерлерімен) сөйлесу, ұқыпты тамақтану, ас құралдарын, майлықтарды дұрыс пайдалану;</p> <p>5.3.3.7 «Айналадағы әлем» сабағында зерттелген заттар мен олардың мәнін білдіретін сөздерді түсініп, қолдану;</p> <p>5.3.3.8 педагогтің сұрақтарына жауап беру;</p> <p>5.3.3.9 жолдастарының жауаптарын тыңдау;</p> <p>5.3.3.10 ауызша немесе балама коммуникация арқылы қарапайым пікір білдіру;</p>
--	--

35. Осы Бағдарлама зиятының орташа түрде бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5 сыныбы үшін «Айналадағы әлем» оқу пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақмерзімді жоспарға сәйкес іске асырылады.

36. Оқу мақсаттарын тоқсанға бөлу ұсынымдық сипатта болады. Мұғалім әр оқушының мүмкіндіктерін ескере отырып, оқу мақсаттарын жеке таңдайды.

3 параграф. Зиятының орташа түрде бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5 сыныбы үшін «Айналадағы әлем» оқу пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақмерзімді жоспар

1) 5 сынып:

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
	1 тоқсан
1.1. Мен және менің отбасым, достарым	5.1.1.1 өз атыңыз бен тегіңізді атап, жауап беру;
	5.1.1.2 фотосуретте отбасы мүшелерін танып, көрсетіп, атау: анасы, әкесі, әжесі, атасы, ағалары, әпкелері;
	5.1.1.3 жақын туыстарын – тәтелерін, нағашыларын, немере ағаларын, ағаларын суреттерден танып, көрсетіп, атау;
	5.1.1.4 отбасы мүшелерінің кішкентайларына қамқорлық жасау, отбасы мүшелерінің үлкендеріне құрмет көрсету;
	5.1.1.5 отбасында өз міндеттерін орындау;
	5.1.1.6 сыныптастарының, достарының атымен; мұғалімдердің, тәрбиешілердің атымен және әкесінің атымен айту;
	5.4.1.7 Педагогтің сұрақтарына жауап беру;
	5.4.1.8 жолдастардың жауаптарын тыңдау;
	5.1.1.9 отбасылық мерекелер туралы ауызша немесе балама коммуникация арқылы қарапайым пікір білдіру;
2.2. Өсімдіктер	5.2.2.1 көкөністерді және суреттердегі көкөністерді атап, көрсету;

	5.2.2.2 жемістерді және суреттердегі жемістерді атап, көрсету;
	5.2.2.3 көкөністер мен жемістердің түсін, пішінін, дәмін айту;
	5.2.2.4 көкөністер мен жемістерді көрнекі үлгі, жалпылама сөз бойынша топтау;
	5.2.2.5 көкөністерден (салат, көкөніс сорпасы) дайындалған тағамдарды біліп, айту;
	5.2.2.6 жемістерден (джем, компот) жасалған тағамдарды біліп, айту;
	5.2.2.7 аймақтағы ең көп таралған жидектерді біліп, айту;
	5.2.2.8 жидектерден жасалған тағамдарды біліп, айту;
	5.2.2.13 бақшада, жылыжайда көкөністердің өсуін, бақшадағы жемістер мен жидектердің өсуін бақылау;
1.2. Менің үйім	5.1.2.1 Мектепке және үйге баратын жолды білу;
	5.1.2.2 отбасындағы мінез-құлық ережелерін сақтау (үлкендер демалып жатқанда шуламау; отбасының басқа мүшелеріне агрессия жасамау, дастархан басында тамақтану)
	5.1.2.3 негізгі үй жиһазын айтып, оның қажеттілігін білу;
	5.1.2.4 негізгі тұрмыстық техниканы айтып, оның қажеттілігін білу;
	5.1.2.5 негізгі үй ыдыстарын айтып, оның қажеттілігін білу;
	5.1.2.6 ыдыс-аяққа күтім жасау бойынша тапсырмаларды орындау;
	5.1.2.7 жиһаз бен ыдыс-аяқты ұқыпты ұстау;
	5.1.2.8 ересектердің жұмысын құрметтеу, отбасында мүмкін болатын тапсырмаларды орындау (пәтерді жинасуға көмектесу: заттарды шкафқа салу, шыныаяқтарды жуу, қасықтарды сүрту);
	5.1.2.9 үйдегі міндеттерін орындау;
	5.1.2.10 педагогтің сұрақтарына жауап беру;
	5.1.2.11 жолдастардың жауаптарын тыңдау;
	5.1.2.12 ауызша немесе балама коммуникация арқылы өз тілектері мен өтініштерін білдіру үшін қарапайым пікірін білдіру;
1.3. Мектеп	5.1.3.1 мектеп бөлмелерінде және оған іргелес аумақта бағытты жақсы білу;
	5.1.3.2 сыныптастарын атымен атау;
	5.1.3.3 мектеп бөлмелерінің қажеттілігін түсіну;
	5.1.3.4 оқу сабақтары үшін оқу орнын дайындау;
	5.1.3.5 оқу құралдарын мақсатына сай пайдалану;
	5.1.3.6 мектеп және сынып жиһаздарына ұқыпты қарау;
	5.1.3.7 оқушының мінез-құлық ережелерін орындау;
	5.1.3.8 педагогтің, тәрбиешінің өтініштерін орындау;
	5.1.3.9 мектеп (мектеп-интернат) күн тәртібін сақтау;
	5.1.3.10 мектеп қауымдастығында мінез-құлық нормаларын орындау;
	5.1.3.11 Педагогтің сұрақтарына жауап беру;
	5.1.3.12 жолдастардың жауаптарын тыңдау;
	5.1.3.13 ауызша немесе балама коммуникация арқылы қарапайым пікірін білдіру;
2 тоқсан	
2.1. Табиғаттағы маусымдық өзгерістер	5.2.1.1 жыл мезгілін оның белгілері бойынша және суреті арқылы білу;
	5.2.1.2 күзде, қыста, көктемде, жазда өсімдіктер мен жануарлардың өмірінде (жапырақтары жасыл, жапырақтары сарғайды, жапырақтары құлады, құстар ұшып кетеді) табиғаттағы өзгерістерді байқау;
	5.2.1.3 сюжеттік суреттегі сурет бойынша бақтағы күзгі және көктемгі жұмыстарды білу;

	5.2.1.4 суреттен күзгі жапырақтарды табу;
	5.2.1.5 күзгі салқындауды, жаңбырлы ауа-райын, суық желді, жапырақтардың түсуін, шөптердің, гүлдердің қурап қалуын, құстардың кетуін көрсету;
	5.2.1.6 жаздағы, қыстағы, күздегі, көктемдегі табиғаттың суреттерін тауып, суретте көрсету;
	5.2.1.7 күн сайын ауа-райын бақылау (ашық күн, бұлтты күн, суық, шуақты күн, қарлы және жаңбырлы күн);
	5.2.1.8 суық, аяз, қар, мұз, көктайғақ қыста табиғаттағы өзгерістерді айтып, көрсету;
	5.2.1.10 жыл мезгіліне сәйкес киіну
	5.2.1.11 суреттерде жыл мезгіліне сәйкес киінген балаларды көрсету;
	5.2.1.12 жылдың әр мезгілінде ашық ауада ойын ойнау
3.1. Менің қалам, ауылдар	5.3.1.1 фотосуреттен үйді, мектепті, жиі баратын демалыс және ойын-сауық нысандары білу;
	5.3.1.2 үйден мектепке дейін және қайту жолын білу;
	5.3.1.3 білім алушы тұратын аймақтың негізгі көрікті жерлерін (өзен, көл, таулар, ормандар) білу;
	5.3.1.4 өз қаласының, ауылының негізгі мекемелерінің қажеттілігін түсіну: дүкен, емхана, мектеп;
	5.3.1.5 қала мен ауыл арасындағы айырмашылықтарды түсіну;
	5.3.1.6 Республика әнұранын орындау кезінде оң қолын жүрегіне қойып, тыныш тұру;
	5.3.1.7 Қазақстанның туын біліп, көрсету;
	5.3.1.8 ұсынылған 2-3 символдан Қазақстан туын табу және бөліп көрсету
	5.3.1.9 Астананың символы - Бәйтеректі біліп, көрсету;
	5.3.1.10 домбыраны біліп, көрсету;
	5.3.1.11 домбраның үнін тану;
	5.3.1.12 «Айналадағы әлем» сабағында зерттелген заттар мен олардың белгілерін білдіретін сөздерді түсіну және қолдану
	5.3.1.13 педагогтің сұрақтарына жауап беру;
	5.3.1.14 жолдастардың жауаптарын тыңдау;
	5.3.1.15 ауызша немесе балама коммуникация арқылы қарапайым пікір білдіру;
3.3. Халыққа қызмет көрсету объектілері	5.3.3.1 ересектермен бірге дүкендерге (азық-түлік және өнеркәсіптік тауарлар), базарларға, емханаларға, дәріханаларға бару;
	5.3.3.2 ересектермен бірге өзіне-өзі қызмет көрсету азық-түлік дүкенінен өнімдерді таңдау;
	5.3.3.3 қоғамдық орындарда мінез-құлық ережелерін сақтау: айқайламау, жүгірмеу, айналаңыздағы адамдарға агрессивті әрекет жасамау; басқалардың заттарын тиіспеу (алмау)
	5.3.3.4 дүкенде азық-түлікті тасымалдау үшін себетті, арбаны пайдаланыңыз-өзіне-өзі қызмет көрсету кассаға: таңдалған заттарды себетке, арбаға мұқият орналастыру;
	5.3.3.5 сатушы, сатып алушы ролінде «Дүкен» рөлдік ойынын ойнау;
	5.3.3.6 кафеге бару, дастархан басында мәдени мінез-құлық дағдыларын қолдану, бейтаныс адамдармен (кафе қызметкерлерімен) сөйлесу, ұқыпты тамақтану, ас құралдарын, майлықтарды дұрыс пайдалану;

	5.3.3.7 «Айналадағы әлем» сабағында зерттелген заттар мен олардың белгілерін білдіретін сөздерді түсіну және қолдану;
	5.3.3.8 педагогтің сұрақтарына жауап беру
	5.3.3.9 жолдастардың жауаптарын тыңдау
	5.3.3.10 ауызша немесе балама коммуникация арқылы қарапайым пікір білдіру;
3 тоқсан	
2.1. Табиғаттағы маусымдық өзгерістер	5.2.1.1 жыл мезгілін оның белгілері бойынша және суреті арқылы білу
	5.2.1.2 күзде, қыста, көктемде, жазда өсімдіктер мен жануарлардың өмірінде (жапырақтары жасыл, жапырақтары сарғайды, жапырақтары құлады, құстар ұшып кетеді) табиғаттағы өзгерістерді байқау;
	5.2.1.6 жазда, қыста, күзде, көктемде табиғаттың суреттерін тауып, суретте көрсету
	5.2.1.7 күн сайын ауа-райын бақылау (ашық күн, бұлтты күн, суық, шуақты күн, қарлы және жаңбырлы күн);
	5.2.1.8 суық, аяз, қар, мұз, көктайғақ – қыста табиғаттағы өзгерістерді айту немесе көрсету;
	5.2.1.9 көктайғақта мұздың қасиетін түсіну (тайғақ, құлап кетуге болады);
	5.2.1.10 жыл мезгіліне сай киіну;
	5.2.1.11 суреттерде жыл мезгіліне сай киінген балаларды көрсету;
	5.2.1.12 жылдың әр мезгілінде ашық ауада ойын ойнау;
	5.2.1.13 көктемде табиғаттағы өзгерістерді байқау (жылынды, қар ериді)
	5.2.1.14 «Айналадағы әлем» сабағында зерттелген заттар мен олардың мәнін білдіретін сөздерді түсіну және қолдану;
	5.2.1.15 педагогтің сұрақтарына жауап беру;
	5.2.1.16 жолдастардың жауаптарын тыңдау;
2.3. Жануарлар	5.2.3.1 суретте үй жануарларын көрсетіп, атау;
	5.2.3.2 үй жануарларының денесінің негізгі бөліктерін айту (бас, дене, табан, құйрық)
	5.2.3.3 үлгі бойынша екі таңдау жасау (үлкен итті көрсет)
	5.2.3.4 үй жануарларын танып, айту (мысық, күшік, бұзау)
	5.2.3.5 жануарлардың адамға қалай көмектесетінін атау (сиыр сүт береді, мысық тышқандарды ұстайды, ит үйді күзетеді)
	5.2.3.6 үй жануарларына қамқор болу, оларға күтім жасауға көмектесу;
	5.2.3.7 суретте жабайы жануарларды көрсетіп, атау (қоян, түлкі, аю, кірпі)
	5.2.3.15 жергілікті құстардың сыртқы түрімен танысып, суретте көрсетіп, атау;
	5.2.3.16 жергілікті құстарды бақылау, оларға күтім жасау (күсқа жем салатын астау)
	5.2.3.8 суретте жаздағы қоян, қыстағы қоян, жаздағы аю, қыстағы аюды тану;
	5.2.3.9 «Үйшік» ертегісін сахналауға қатысу, мұғалімнің артынан жануарлардың әдеттерін қайталау;
	5.2.3.10 жабайы жануарларды танып, атау (қоян, аю, түлкі);
	5.2.3.11 үй құстарын атап шығу, сыртқы түрін тану, суретте көрсету;
	5.2.3.12 дауыстары бойынша үй құстарын ажырату;
	5.2.3.13 үй құстарының әрекеттерін атау;
	5.2.3.14 «Шұбар тауық» ертегісін сахналауға қатысу;
5.2.3.15 жергілікті құстарды атап, сыртқы түрін танып, суретте көрсету;	
5.2.3.16 жергілікті құстарды бақылап, оларға күтім жасау (жем салатын	

	астау);
	5.2.3.17 педагогтің сұрақтарына жауап беру;
	5.2.3.18 жолдастардың жауаптарын тыңдау;
	5.2.3.19 ауызша немесе альтернативті қарым-қатынас арқылы қарапайым пікір білдіру (жануарлардың, құстардың, жәндіктер мен балықтардың әдеттері, қозғалу тәсілдері туралы);
3.2. Көлік. Жол қозғалысы ережелері	5.3.2.1 автобус, машина, пойыз, ұшақ, кеме көліктің негізгі түрлерін атау;
	5.3.2.2 қалааралық алысқа жүретін көлікті пойыз, ұшақты білу;
	5.3.2.3 Көлік жүру тәсілдерін (автобус, машина – жүреді, пойыз келеді, ұшақ ұшады, кеме жүзеді) айту;
	5.3.2.4 қоғамдық көлікке арналған аялдамаларды тану;
	5.3.2.5 қоғамдық көлікте өзін дұрыс ұстау;
	5.3.2.6 көшенің бағдаршам белгілеріне өту ережелерін сақтау;
	5.3.2.7 бағдаршам белгілерін және олардың мағынасын айту (қызыл-тоқта, сары-күт, жасыл-жүр);
	5.3.2.8 ересектермен «зебра» бойынша, жерасты өткелі бойынша жүру бөлігінен өту;
	5.3.2.9 көшеде жүріс-тұрыс ережелерін сақтау: тротуармен жүру, қоқыс тастамау, айқайламау, итермеу;
	5.3.2.10 Мектепке және үйге баратын жолды тану;
	5.3.2.11 жол қозғалысы ережелерін сақтамау кезіндегі қауіпті түсіну;
	5.3.2.12 «Айналадағы әлем» сабағында зерттелген заттар мен олардың белгілерін білдіретін сөздерді түсіну және қолдану;
	5.3.2.13 педагогтің сұрақтарына жауап беру;
	5.3.2.14 жолдастарыңыздың жауаптарын тыңдау;
4 тоқсан	
2.1. Табиғаттағы маусымдық өзгерістер	5.2.1.1 жыл мезгілін оның белгілері бойынша және суреті арқылы білу
	5.2.1.2 күзде, қыста, көктемде, жазда өсімдіктер мен жануарлардың өмірінде (жапырақтары жасыл, жапырақтары сарғайды, жапырақтары құлады, құстар ұшып кетеді) табиғаттағы өзгерістерді байқау;
	5.2.1.6 жазда, қыста, күзде, көктемде табиғаттың суреттерін тауып, суретте көрсету
	5.2.1.7 күн сайын ауа-райын бақылау (ашық күн, бұлтты күн, суық, шуақты күн, қарлы және жаңбырлы күн);
	5.2.1.8 суық, аяз, қар, мұз, көктайғақ – қыста табиғаттағы өзгерістерді айту немесе көрсету;
	5.2.1.9 көктайғақта мұздың қасиетін түсіну (тайғақ, құлап кетуге болады);
	5.2.1.10 жыл мезгіліне сай киіну;
	5.2.1.11 суреттерде жыл мезгіліне сай киінген балаларды көрсету;
	5.2.1.12 жылдың әр мезгілінде ашық ауада ойын ойнау;
	5.2.1.13 көктемде табиғаттағы өзгерістерді байқау (жылынды, қар ериді)
	5.2.1.14 «Айналадағы әлем» сабағында зерттелген заттар мен олардың мәнін білдіретін сөздерді түсіну және қолдану;
	5.2.1.15 педагогтің сұрақтарына жауап беру;
	5.2.1.16 жолдастардың жауаптарын тыңдау;
	5.2.1.17 ауызша немесе балама коммуникация арқылы қарапайым пікір білдіру;
2.3. Жануарлар	5.2.3.17 табиғатта, суретте жәндіктерді тану, көрсету және айту (қоңыз, көбелек, шыбын, құмырсқа)
	5.2.3.18 үй жануарлары-жабайы жануарлар, құстар, жәндіктер үлгі бойынша, жалпылама сөз бойынша ажырату және топтастыру;

	5.2.3.19 балықтың кейбір түрлерін біліп, айту (мысалы, сом, шортан, мөңке балық)
	5.2.1.14 «Айналадағы әлем» сабағында зерттелген заттар мен олардың мәнін білдіретін сөздерді түсіну және қолдану;
	5.2.1.15 педагогтің сұрақтарына жауап беру;
	5.2.1.16 жолдастардың жауаптарын тыңдау;
	5.2.1.17 ауызша немесе альтернативті қарым-қатынас арқылы қарапайым пікір білдіру (жануарлардың, құстардың, жәндіктер мен балықтардың әдеттері, қозғалу тәсілдері туралы);
2.2. Өсімдіктер	5.2.2.7 аймақтағы ең көп таралған жидектерді біліп, айту;
	5.2.2.8 жидектерден жасалған тағамдарды біліп, айту;
	5.2.2.9 белгілі бір аймақта жиі кездесетін ағаштарды біліп, айту;
	5.2.2.10 үлгі бойынша ағаш бөліктерін көрсету;
	5.2.2.11 бұта мен ағаштың айырмашылығын ажырату;
	5.2.2.12 үлкен жапырақтары бар жабық өсімдіктерге күтім жасау ережелерін орындау: фикус, бегония (түпқоймасын жуу, жапырақтардан шаңды кетіру)
	5.2.2.13 бақшада, жылыжайда көкөністердің өсуін, бақшадағы жемістер мен жидектердің өсуін бақылау;
	5.2.2.14 «Шалқан» ертегісін сахналауға қатысу;
	5.2.1.14 «Айналадағы әлем» сабағында зерттелген заттар мен олардың мәнін білдіретін сөздерді түсіну және қолдану;
	5.2.1.15 педагогтің сұрақтарына жауап беру;
	5.2.1.16 жолдастардың жауаптарын тыңдау;
	5.2.1.17 ауызша немесе альтернативті қарым-қатынас арқылы қарапайым пікір білдіру;